

Nupistaan hervahtaneelle

Minä en lue paljoakaan, minulla ei ole aikaa. Liian monta vuotta on jo mennyt typeryksissä ja vankilassa! Mutta minua painostetaan, vannotetaan, väsytetään. Minun pitää ehdottomasti, siltä näyttää, lukea jonkinlainen artikkeli, Jean-Baptiste Sartren kirjoittama *Antisemiitin muotokuva* (*Les Temps Modernes*, joulukuu 1945). Selaan sen pitkän kotiaineen läpi, silmäilen, ei se ole hyvä eikä huono, ei se ole mitään, pelkkä pastissi... yhdenlaista ”toisella tavalla”... Tämä pikku J.-B. S. on lukenut *l'Étourdin*, lukenut *l'Amateur de Tulipes'in* jne. Tarttunut niihin ilmeisesti, ei tule enää takaisin... Ainainen lukiolainen, tämä J.-B. S.! Ainaista pastissia, ainaista ”toisella tavalla”... Célinen tavalla myös... ja sitten monen muun tavalla... ”Huorien” jne., ”vaihtopäitten”... ”Maian”... Ei mitään vakavaa, tietenkään. Minä olen raahannut perseeseen muutaman näistä pienistä ”toisella tavalla”... Minkäs minä sille voin?

Painostavia, vihantäyttämiä, pilallemenneitä, yhdeltä puolen iilimatoja, toiselta puolen lapamatoja, eivät ne mulle kunniaa tuo, enkä minä niistä koskaan puhu, siinä kaikki. Varjon jälkeläisiä. Säädyllyisyyttä! Oi! En minä mitään pahaa halua pienelle J.-B. S.:lle! Sen kohtalo on muutenkin kyllin julma! Kun kyse kerran on kotiaineesta,

olisin antanut sille mielelläni seitsemän pistettä kahdestakymmenestä ja ollut enää puhumatta asiasta... Mutta sivulla 462 pikku paska panee mut kuulusteluun! Haa! Kirottu mätä perse! Mitä se uskaltaa kirjoittaa? ”*Jos Céline kerran kannatti natsien yhteiskunnallisia vaatimuksia, johtui se siitä, että hänelle maksettiin.*” Sanatarkasti näin. Joo! Niin se pikku keinottelija kirjoitti kun mä olin vankilassa ja mua uhkasi hirttokuolema. Saatanan paskasta nouseva pikku kupla, sä tulet mun perseestä ja likaat mut päältä! Kainin anus pfyi! Mitä sä haluat? Että mut tapetaan! Todisteet on! Tässä! Mä vielä sut niittaa! Joo!... Näen sen valokuvassa... noi mulkosilmät... toi koukkunokka... toi kuolainen imukuppi... lapamato se on! Mitä toi hirviö keksiikään, jotta mut tapettaisiin! Tuskin on noussut mun paskasta, ja nyt jo ehtii mut kieltämään!

Kovinta on sivulla 451 kun se on kyllin katkera varoitukseen meitä: ”*Ihmisellä, jonka mielestä on luonnollista kieltää ihmiset, ei voi olla meidän käsitystämme kunniaa. Edes niitä, joiden hyväntekijäksi hän tekeytyy, hän ei näe meidän silmillämme, hänen anteliaisuutensa, hänen hellytensä eivät muistuta meidän anteliaisuuttamme, meidän hellyttämme, intohimoa ei voi paikallistaa.*”

Suomentajalta

Maanpaossa Tanskassa elänyt Louis-Ferdinand Céline (1894–1961) sai vuonna 1948 kuulla Jean-Paul Sartren käyneen kimppuunsa *Les Temps Modernes* -lehdessä. Kirjoituksessaan ”Portrait d'un antisémite” Sartre oli muun muassa väittänyt natsien maksaneen antisemiitit Célinelle.

Vastaukseksi Céline kirjoitti lyhyen pamfletin ”À l'agité du bocal”, sananmukaisesti ”tölkistä ravistetulle”. Jean

Paulhan kieltäytyi julkaisemasta tekstiä *Les Cahiers de la Pléiades*ssa, mutta Albert Paraz painoi sen kirjaansa *La Gala des vaches* (1948).

Kiistakirjoituksessaan Céline tuli maalanneeksi varsin osuvan kuvan Sartresta. ”Todellakin, kaveri on liian aasi, hän on masentava. Hän ei ymmärrä mitään”, analysoi Céline vastustajaansa kirjeessä Parazille.

Suomennos perustuu teoksen *À*

l'agité du bocal suivi *d'autres textes* (L'Herne, Paris 1995) sivuilla 7–17 olevaan alkutekstiin. En koskaan unohda ranskalaista mehupulloa, jonka etiketissä luki *agiter le bocal avant l'ouverture*.

Tapani Kilpeläinen

Kun se kerran on mun perseessäni, ei voi vaatia, että J.-B. S. näkisi siellä kirkkaasti tai ilmaisisi itseään selvästi, J.-B. S. näyttää kumminkin tajunneen yksinäisyyden ja pimeyden, joka mun perseissä vallitsee... J.-B. S. puhuu varmaan itsestään, kun kirjoittaa sivulla 451: *"Tämä ihminen pelkää suuresti kaikenlaista yksinäisyyttä, niin neron kuin murhaajankin yksinäisyyttä."* Koetetaanpa ymmärtää mitä tällainen puhe tarkoittaa... Jos viikkolehtiin on uskominen, J.-B. S. ei näe itseään enää muuna kuin nerona. Jos minuun ja sen omiin kirjoituksiin on uskominen, mä en voi nähdä J.-B. S.:a kuin murhaajana ja vielä paremmin hunningolla olevana kieltäjänä, kirottuna, kammottavana, paskantavana huolenpitäjänä, silmälasipäisenä aasina. Se tässä mua vituttaa! Ei se johdu mun iästani tai mun tilastani... mä olin panemassa tämän loppuun... kuvottaa, siinä kaikki... mietin... murhaaja ja nerokas? Semmoista kuvitellaan... kumminkin... taitaa olla Sartren tapaus? Murhaaja se on, murhaaja se halusi olla, se tiedetään, vaan että nerokas? Pikku papana mun perseessä nerokas? hä?... saa nähdä... joo, varmasti asia voi aueta... puhjeta... mutta J.-B. S.? Noi sikiönsilmät? Noi viheliäiset olkapäät?... Toi iso pikku maha? Lapamato totta kai, ihmisen lapamato, ja tiedätte kyllä missä se on... ja filosofi!... siinä on jo paljon...

Se on vapauttanut, siltä näyttää, Pariisin polkupyörällä. Leikkinyt jojolla... teatterissa, kaupungissa, aikakauden kauhujen kanssa, sodan, kidutusten, teräksen, liekkien kanssa. Mutta ajat muuttuu, ja toi kasvaa, toi suuresti pöhötynyt J.-B. S.! Se ei enää hillitse itseään... ei enää tunnista itseään... alkioista mikä on, koettaa muuttua olennoiksi... tahti... siinä on kyllin jojoa, petkutusta... se juoksee koitosten perässä, todellisten koitosten... vankilan, sovituksen, kepin, hirsipuun, kaikkein isoimman kaikista kepeistä perässä... kohtalo ryhtyy J.-B. S.:een... raivottaret! Ei enää joutavia... Se tahtoo käydä kokonaan hirviöstä! Se soittaa suutaan de Gaullelle yhdestä iskusta!

Mitkä keinot! Se tahtoo tehdä korjaamattoman! Siitä se pitää kiinni! Noidat kyllä tekee sen hulluksi, se on tullut pottuilemaan niille, ne ei enää päästä sitä... ulosteiden lapamato, väärä sammakonpoikanen, sä syöt Mandragoren! Käyt naisdemonista! Kirottunaolemisen tauti kehittyi Sartressa... Vanha tauti, vanha kuin maailma, ja koko kirjallisuus mätäneä siihen... Odottakaa J.-B. S.:a ennen kuin teette suurimmat virheenne! Hypistelkää itseänne! Muis-takaa, ettei kauhu ole mitään ilman Unta ja Musiikkia... Mä näen teidät hyvinkin lapamatona, varmasti, mutta en kobrana, en ollenkaan kobrana... ette te huilua osaa soittaa! Macbeth ei ole kuin suuri narri, ja huonojen päivien, ei musiikkia, ei unta... Te olette pahansuopa, saastainen, kiittämätön, vihainen, aasi, eikä siinä kaikki, J.-B. S.! Ei tämä riitä... Pitää vielä tanssia!... Kyllähän mä hyvinkin haluan erehtyä totta kai... En mä parempaa pyydä...

Mä tulisin antamaan teille aplodeja kun teistä olisi vihdoinkin tullut todellinen hirviö, te olisitte maksanut noidille mitä kuuluu, heidän hintansa, että ne olisivat muuttaneet teidät, saaneet teidät puhkeamaan tosi ilmiöksi. Lapamadoksi joka soittaa huilua.

Oletteko kyllin rukoillut minua ja pannut minut rukoilemaan Dullinin toimesta, Denoëlin toimesta, anonut hartaasti "saappaan alla", että hyvinkin laskeutuisin alas antamaan teille aplodeja! En minä löytänyt teitä tanssimasta, en huilua soittamasta, se on kammottava pahe minun mielestäni, myönnän kyllä... Mutta unohdetaanpa kaikki tämä! Ei ajatella enää kuin tulevaisuutta! Yrittäkääpä saada demoninne painamaan teille huilu mieleen! Huilu ennen kaikkea! Katsokaa Shakespearea, lukiolainen! 3/4 huilua, 1/4 verta... 1/4 riittää, vakuutan teille... kunhan se vaan on teidän! Eikä mitään muuta verta. Alkemiolla on lakinsa... "muiden veri" ei ollenkaan miellytä muusia... ajatellaanpa... olettehan te kumminkin saavuttanut pikku menestyksen "Sarahissa", miehityksen aikana, kappaleellanne *Kärpäset*... Kas kun ette nyt kiirehdi julkistamaan kolmea pikku näyttöstä, vikkellä, olosuhteiden mukaista, kädenkäänteessä tehtyä, nimeltään *Ilmiantajat*? Retrospektiivinen pikku revvy... Teidät nähtäisiin siinä henkilökohtaisesti, pikku kavereittenne kanssa, lähettämässä inhoamianne virkaveljiä, "kollaboraattoreiksi" kutsuttuja, pakkotyöhön, hirteen, maanpakoon... Olisiko se kyllin hassua? Te itse, tietysti, tekstistänne innostuneena, suurimmassa pääosassa...

Pilkkaaja ja filosofi lapamatona... On helppo kuvitella sata mitä kujeellisinta tilanteenmuutosta, onnen käännettä ja arvaamatonta seurausta tämän tyylilajin satuun... ja sitten viimeisenä näytöksenä yksi näistä "yleisistä verilöylyistä", joka on herättävä koko Euroopan hullusta pilasta! (Jo on aikakin!) Vuosikymmenen hauskin! Miten sen tähden pissataan ja kustaan vielä 500. kerrallakin!... ja paljon useammin! (Useammin! Hi! Hi!) "Allekirjoittajien" murha, yhdet tappavat toiset!... Cassou tappaa teidät itsenne... Cestuyn tappaa Éluard! toisen tappaa oma vaimo ja Mauriac! ja niin jatketaan viimeiseen saakka!... Selvittäkääpä se itsellenne! Jumalaksi julistamisen uhraus! Unohtamatta tietenkään lihaa!... Suuri loistavien, alastomien, ehdottoman keimailevien tyttöjen kulkue... Suuren Tabarinin orkesteri... "Muurinrakentajien" jatsia... "Atlantist Boys"... taattu yhteisvaikutus... ja haamujen suuri ryhmäseksi, hinkkaamista täydessä valaistuksessa... 200 000 murhattua, kaleeriorjaksi joutunutta, koleransaanutta, arvotonta... ja ajeltua! farandolaa tanssimaan! Taivaan permannolta!

"Nürnbergin hirttäjien" kuoro... Ja samaan sävyyn suunnittelette *enemmän-kuin-olemassaolon, viipymättömän, verilöylyttävän*... Tunnelmaa luo tuskanähkäisy, koliikin äänet, itku, hilut kintuissa... "Apua!"... Äänitausta: "Hurraavat koneet!"... Näettekö tämän? Ja sitten vetonaulaksi, väliajalle: lasten käsien huutokauppa! Ja *Veripuhvetti. Absoluuttinen futuristinen baari*. Pelkkää aitoa verta! huurteisena, raakana, sairaaloiden antaman takuun kera... samanaamuista, tuoretta! aortan verta, sikiön verta, immenkalvon verta, ammuttujen verta!... Jokaiseen makuun! Haa! siinäpä tulevaisuus, J.-B. S.! Kyllä te teette siitä vielä ihmeellisen kun puhkeatte kukkaan, todellinen hirviö! Mä näen teidät jo paskan ulkopuolella, jo melkein huilua soittamassa, todellista pikku huilua! hurmaantumassa!... jo melkein todellinen pikku taiteilija! Perkeleen J.-B. S.